

kan herimod gøres den Indvending, at Vandringerne ogsaa paa dette Punkt maa have modsat Virkning i Udvandringslandene.

Det indsamlede Talmateriale siger dog som det let vil forstaas, intet om alt dette; vi befinder os i det hele taget her paa et Omraade, hvor empiriske Undersøgelser ikke slaar til, og det samme gælder det vigtige Spørgsmaal, hvorledes disse Vandringer i det hele paavirker det økonomiske Liv saavel i Ind- som i Udvandringslandet.

Men selv om man som saa ofte ved statistiske Undersøgelser, kun faar Bekræftelse dels paa, hvad ens umiddelbare Iagttagelse fortæller dels paa, hvad man ud fra andre Erfaringer kan ræsonnere sig til, er det dog særdeles værdifuldt, at et saadant grundigt Erfaringsmateriale foreligger, idet man til syvende og sidst kun paa denne Maade kan være helt sikker med Hensyn til Tingenes sande Sammenhæng. Dertil kommer yderligere, at det indsamlede Talmateriale i den skønssomme og forstandige Bearbejdelse, Forfatteren har underkastet det, giver Indblik i en Række andre Forhold vedrørende Vandringerne. Det foreliggende Arbejde maa derfor betragtes som en værdifuld Forøgelse af den socialvidenskabelige Literatur.

Jørgen Pedersen.

ENGBERG, RUSSELL C.: *Industrial Prosperity and the Farmer*. The Institute of Economics. Investigations in Agricultural Economics. New York, The Macmillan Company, 1927. XIII + 286 S.

I Forordet til denne Bog siger Direktøren for Institute of Economics, at den almindelige Mening egentlig havde været, at Landmanden ligesom Forretningsmanden var undergivet den almindelige Konjunkturbevægelses Paavirkninger, men at Erfaringen i den seneste Tid havde vist noget andet. I det foreliggende Arbejde er nu undersøgt, i hvilken Grad en Konjunkturbevægelse saaledes, som den føles i Industrien, paavirker Landbruget. Til Støtte for Undersøgelsen er foretaget — som det synes med stor Omhu — en Række Korrelationsberegninger dels mellem Produktionsmængde og Pris for en Række Landbrugsprodukter, dels mellem begge disse Variabler og Raajernsproduktionen. Man valgte Raajern, fordi tidligere Undersøgelser havde vist, at Raajernet var det Produkt, hvis Svingninger svarede bedst til Forandringerne i Industriens samlede Produktionsmængde og ogsaa til Forandringer i andre Forhold, som man sædvanligvis tager i Betragtning ved Studier over en Konjunkturølges Forløb. Allerede heri ligger i

kan herimod gøres den Indvending, at Vandringerne ogsaa paa dette Punkt maa have modsat Virkning i Udvandringslandene.

Det indsamlede Talmateriale siger dog som det let vil forstaaes, intet om alt dette; vi befinder os i det hele taget her paa et Omraade, hvor empiriske Undersøgelser ikke slaar til, og det samme gælder det vigtige Spørgsmaal, hvorledes disse Vandringer i det hele paavirker det økonomiske Liv saavel i Ind- som i Udvandringslandet.

Men selv om man som saa ofte ved statistiske Undersøgelser, kun faar Bekræftelse dels paa, hvad ens umiddelbare Iagttagelse fortæller dels paa, hvad man ud fra andre Erfaringer kan ræsonnere sig til, er det dog særdeles værdifuldt, at et saadant grundigt Erfaringsmateriale foreligger, idet man til syvende og sidst kun paa denne Maade kan være helt sikker med Hensyn til Tingenes sande Sammenhæng. Dertil kommer yderligere, at det indsamlede Talmateriale i den skønssomme og forstandige Bearbejdelse, Forfatteren har underkastet det, giver Indblik i en Række andre Forhold vedrørende Vandringerne. Det foreliggende Arbejde maa derfor betragtes som en værdifuld Forøgelse af den socialvidenskabelige Literatur.

Jørgen Pedersen.

ENGBERG, RUSSELL C.: *Industrial Prosperity and the Farmer*. The Institute of Economics. Investigations in Agricultural Economics. New York, The Macmillan Company, 1927. XIII + 286 S.

I Forordet til denne Bog siger Direktøren for Institute of Economics, at den almindelige Mening egentlig havde været, at Landmanden ligesom Forretningsmanden var undergivet den almindelige Konjunkturbevægelses Paavirkninger, men at Erfaringen i den seneste Tid havde vist noget andet. I det foreliggende Arbejde er nu undersøgt, i hvilken Grad en Konjunkturbevægelse saaledes, som den føles i Industrien, paavirker Landbruget. Til Støtte for Undersøgelsen er foretaget — som det synes med stor Omhu — en Række Korrelationsberegninger dels mellem Produktionsmængde og Pris for en Række Landbrugsprodukter, dels mellem begge disse Variabler og Raajernsproduktionen. Man valgte Raajern, fordi tidligere Undersøgelser havde vist, at Raajernet var det Produkt, hvis Svingninger svarede bedst til Forandringerne i Industriens samlede Produktionsmængde og ogsaa til Forandringer i andre Forhold, som man sædvanligvis tager i Betragtning ved Studier over en Konjunkturbølges Forløb. Allerede heri ligger i

og for sig et Fingerpeg om, at en Konjunkturbevægelse i Industrien i langt mindre Grad afspejler sig i Landbruget. Beregningerne viste da ogsaa kun Korrelation mellem Produktionsmængde og Pris for samme Landbrugsvare, til Gengæld var Korrelationen her saa god, at dette Forhold maa tillægges afgørende Betydning, og at andre uafhængige Faktorer kun spiller en underordnet Rolle. Imidlertid synes indenfor kortere Tidsrum Naturen at have Hovedansvaret for Produktionens Størrelse, Tilpasningen af Produktionen til ændrede Markedsforhold sker kun langsomt og tøvende. Paa den anden Side synes Efterspørgslen efter Landbrugsvarer lidet paavirket af en Konjunkturbevægelse, dette gælder især Fødevarer, mange Indtægter forbliver konstante trods vekslende Konjunkturer, og den Elasticitet i Forbruget, som giver sig Udtryk i, at man til Tider spiser mere paa Restaurant end ellers, er uden Betydning for Landmanden. For visse Varer synes der dog at være Forbindelse mellem Efterspørgslen og Konjunkturbevægelsen, men Forfatteren er selv tilbøjelig til at mene, at det skyldes sammentræffende Omstændigheder mere end egentlig Aarsagssammenhæng. Ogsaa med Hensyn til Priserne paa de Varer, Landmanden køber til Anvendelse i sin Bedrift, synes Konjunkturerne at være uden Betydning, dette gælder selv Arbejdsløningerne. Tre Produktionsgrene er taget op til særlig Undersøgelse, nemlig Bomuld, Svin og Hvede; selv for Bomuld mener Forfatteren, at det er mere specielle Forhold end Konjunkturerne i Almindelighed, som er afgørende for Bomuldsproducentens økonomiske Stilling.

Forfatteren naar følgelig dertil, at Konjunkturedgang i det amerikanske Forretningsliv ikke kan siges at foraarsage Depression for Landbruget, at Spørgsmaalet, om det kan lønne sig for Landmanden at indrette sin Produktionspolitik efter Forudsigelser om Konjunkturbevægelsen maa besvares med Nej, og at Landmanden kun vil have liden Nytte af Forsøg paa at udjævne Konjunkturbølgen.

Nu bør man sikkert være meget skeptisk overfor Værdien af det Talmateriale, som har kunnet anvendes ved en saadan Undersøgelse, og blandt andet har det været Forfatteren umuligt i tilstrækkelig Grad at tage Hensyn til Forholdene udenfor U. S. A. I og for sig er det et interessant Fænomen, at man paa trods heraf har ment at kunne gennemføre Undersøgelsen. Det viser, i hvor høj Grad det amerikanske Landbrug fra at være et Eksporterhverv er gaet over til at støtte sig først og fremmest paa Hjemmemarkedet.

Engbergs Bog er kun et ensidigt Bidrag til det vigtige Spørgsmaal om Vekselvirkning mellem de økonomiske Forhold i Industri og Landbrug. Betydningen af Landbrugets Konjunkturer for Industrien behandles slet ikke.

F. v. Bülow.

AEREBOE, FRIEDERICH: *Der Einfluss des Krieges auf die landwirtschaftliche Produktion in Deutschland.* Wirtschafts- und Sozialgeschichte des Weltkrieges (Deutsche Serie). Carnegie-Stiftung für internationalen Frieden. Deutsche Verlags-Anstalt, Stuttgart, Berlin und Leipzig. Sale University Press New Haven 1927. 205 S.

AUGÉ-LARIBÉ, MICHEL: *L'Agriculture pendant la Guerre.* Histoire économique et sociale de la guerre mondiale (Serie française). Publications de la Dotation Carnegie pour la Paix Internationale. Les Presses Universitaires de France, Paris. Sale University Press, New Haven 1926. 309 S.

I den store Række af Værker, udgivet af Carnegiefonden til Belysning af Verdenskrigens økonomiske og sociale Følger, foreligger nu Beskrivelser af Landbruget under Verdenskrigen i Frankrig og Tyskland, desuden er der udkommet en iøvrigt udmærket Bog „Rural Scotland during the war“, men den kan næppe paaregne den samme Interesse som de to, der herved anmeldes. En Beskrivelse af Landbrugets Forhold gennem fire Krigsaar i en Bog paa 2—300 Sider stiller store Fordinger til Forfatteren og kræver en overlegen Beherskelse af Stoffet. De to Forfattere opfylder imidlertid dette Krav. Derfor er alligevel de to Bøger blevet meget forskellige rent bortset fra Ulighederne i de Problemer, Verdenskrigen medførte for henholdsvis det tyske og det franske Landbrug. Den ene Bog er skrevet af en Professor ved Landbrugshøjskolen i Berlin, der, omend han som Konsulent for flere Godsejere staar i nøje Rapport til praktisk Landbrug, dog i Hovedsagen ser sin Opgave i at fremdrage Hovedlinierne i Landbrugets Forhold; den anden Bog er skrevet af Generalsekretæren for Sammenslutningen af franske Landbrugsorganisationer, som lever i daglig Kontakt med alle de praktiske Spørgsmaal, som opstaar for Landbruget som saadant, særligt i Forholdet til Myndighederne og Lovgivningsmagten. Dertil kommer, at Aereboe har haft den ret udviklede tyske Landbrugsstatistik til Raadighed, medens i Frankrig den sidste almindelige Landbrugstælling fandt Sted i 1892.

Første Del af Aereboes Bog giver en fortrinlig Fremstilling af det tyske Landbrugs økonomiske Grundlag og dets Udvikling i de sidste 100 Aar før Krigsudbrudet. Anden Del